

Socialismus a politika (technická)

Socialistickým základním principem je vztahovat se k druhému člověku (k druhým lidem vůbec) jako k druhovi, soudruhovi, příteli, společníkovi atd. Důraz je tedy zřejmě na mezilidské vztahy: druhý člověk mi nesmí být nepřítelem ani „cizincem“, ale ani nějakou neutrální „danou skutečností“, do které mi nic není. Z toho je zjevné, že nejde o žádnou techniku, jak má být nebo bude organizována společnost, nejde o společenský „pořádek“, systém, „řád“. Proto je chybou, když se socialismus chápe jen v podobě socialistických „programů“ v politickém smyslu. Socialismus, uplatňovaný v politice, vlastně není leč pokusem o opravu a nápravu toho, k čemu mocenská (tj. technická) politika vedla nebo vede. Dokladem pro to je skutečnost, že dosud neexistuje žádný demokratický socialistický systém, a dokonce ani žádný program, jak takový systém vytvořit. Jakmile začne jít především o to, tzv. socialistické principy uplatnit pro celou společnost jako určitý nový „řád“, najdou se vždycky politici vůdcové, kteří pod zástěrkou budování takového systému začnou budovat nejprve mocenské prostředky, kterými by donutili k poslušnosti i ty, kteří odporují. Odtud je krátká cesta k tzv. revolučnímu teroru a budování tyranie. – Ostatně velmi podobná je situace v případě demokracie: demokracie a demokratičnost není a nemůže být dost dobře politickým programem, nýbrž jen stanovením určitých mantinelů, které žádný politik a žádná politika nemá a nesmí překročit. Kdo předstírá, že jeho jediným politickým programem je demokracie a demokratizace, zastírá tím skutečné své cíle. Demokratické instituce jsou něčím jako pořádkem silničního provozu: mají usnadňovat politické působení a politický život společnosti, ale nemají ani ukazovat, natož nařizovat, kterým směrem se má společnost ubírat. Je tomu tak proto, že socialismus je jen domýšlením demokratických zásad do posledních důsledků. Proto je tu ta zvláštní shoda: ani na demokracii a demokratičnosti nelze stavět politické programy, leč per nefas. Zároveň však demokratické a socialistické principy musí představovat pevné mantinely pro každé politické působení a pro všechny politické programy.

(Písek, 081204-1.)